

Kapitel 3- Hjälpmedel

Kapitel 3- Hjälpmedel	1
Hjälpmedel	2
Besöksavgift	2
Egenavgift.....	2
Andningshjälpmedel.....	2
Cykel i vuxenstorlek till barn och ungdom under 20 år	2
DAISY-spelare	2
Glasögon med båge och byte av glas	2
Hygienhjälpmedel utan hjul	2
Hörapparat	2
Kommunikationsförstärkare	3
Ljudstimulerare.....	3
Ortoser	3
Ortopediska skor.....	3
Peruker.....	3
Rollatorer	3
Stödkäpp och armbågskrycka inklusive tillbehör.....	3
Sängar och madrasser	3
TENS-apparat (stimulator för smärtlindring).....	4
Ej återlämnade hjälpmedel	4
Glas, kontaktlinser och glasögon.....	4
Glas eller kontaktlinser utfärdad av ögonläkare	4
Tillämpningsanvisningar	4
Glas.....	4
Linser	5
Barn i åldern 0–7 år	5
Personer med ögonsjukdom	5
Administrativ rutin	5
Glasögonbidrag till barn och unga 8-19 år	6
Tillämpningsanvisningar	6
Administrativ rutin	6
Hjälpmedel via Syncentralen.....	6
Administrativ rutin	6
Preventivmedel	7
Subventionering av vissa preventivmedel	7
Följande rutin gäller i Region Norrbotten	7

Akutpreventivmedel 7

Hjälpmedel

I regionens ansvar ingår att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt Hälso- och sjukvårdslagen. *Riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning* fastställs årligen av regionsstyrelsen. I riktlinjerna finns detaljerad information om förskrivningsrätt, kriterier och avgränsning till egenansvar. Där finns också hänvisning till patientinformation om bland annat lånevillkoren samt vissa rutiner vid förskrivning av aktuellt hjälpmedel.

Besöksavgift

Besöksavgift för sjukvårdande behandling tas ut vid samtliga besök för utprovning av hjälpmedel. Avgift tas ut även vid hembesök. Om flera hjälpmedel provas ut samtidigt tas avgift endast ut för ett hjälpmedel. Patienter i öppenvård som har avgiftsbefrielse betalar ingen avgift. Patienter inskrivna i slutenvård ska inte betala avgift när ett nytt hjälpmedel förskrivs. Avgiften ingår i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård.

Egenavgift

Vid förskrivning av hjälpmedel tas egenavgift ut för vissa hjälpmedel.

Andningshjälpmedel

En egenavgift på 500 kr per år tas för lån av andningshjälpmedel vid symptomgivande sömnapné. En provbehandling på en månad görs innan egenavgift tas ut.

Barn och ungdomar upp till 20 år samt patienter i palliativ vård ska få andningshjälpmedel vid symptomgivande sömnapné utan kostnad.

Cykel i vuxenstorlek till barn och ungdom under 20 år

Egenavgiften är 3 000 kr.

DAISY-spelare

Egenavgiften är 500 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut för barn och ungdomar under 20 år. DAISY-spelare ska återlämnas efter avslutat lån.

Glasögon med båge och byte av glas

Egenavgiften för glasögon med båge är 500 kr per styck och för byte av glas i befintlig båge 125 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Hygienhjälpmedel utan hjul

Egenavgiften är 300 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år och patienter i palliativ vård.

Armstöd och/eller ryggstöd som monteras på toalett ingår in i denna grupp.

Hörapparat

Egenavgiften är 500 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

För hörapparat med inbyggd tinnitusmaskering är egenavgiften 500 kr.

Kommunikationsförstärkare

Egenavgiften är 500 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Ljudstimulerare

Egenavgiften är 500 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Ortoser

Kostnad för ortos	Egenavgift
0–149 kr	0 kr
150–249 kr	150 kr
250 kr–	250 kr
Maximal avgift per år	750 kr

Ingen egenavgift ska tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Vårdpersonalen skriver in egenavgiften för ortoser på det ljusgröna ortoskortet.

Ortopediska skor

Vuxna/barn	Egenavgift per par
Vuxna	800 kr
Barn och ungdom under 20 år	500 kr

Vuxna kan förskrivas två par skor per år, medan barn kan förskrivas tre par per år. Patienten betalar för samtliga par skor.

Peruker

Med peruk avses även toupéer, postischer och hårextensions. Egenavgiften vid permanent håravfall är 500 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år och patienter i palliativ vård.

Rollatorer

Egenavgiften är 300 kr per styck. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år och patienter i palliativ vård. Rollator ska återlämnas till regionen efter avslutat lån.

Stödkäpp och armbågsstycka inklusive tillbehör

Egenavgiften för stödkäpp är 100 kr per styck, för armbågsstycka 100 kr per styck, för doppsko 15 kr per styck och för isdubb 60 kr per styck.

Sängar och madrasser

Huvudregeln är att standardmadrass är patientens eget ansvar och bekostas inte av regionen.

Äldre och svårt sjuka patienter kan, om man till exempel saknar anhöriga, i undantagsfall få passande madrass levererad tillsammans med förskriven säng. De får betala en egenavgift motsvarande regionens inköpskostnad för standardmadrass.

Svårt sjuka patienter som behöver specialmadrass kan få möjligheten att skaffa en sådan via regionen. Det gäller när madrassen har sådana mått eller krav på brukarvikt att de inte kan inhandlas på möbelaffär eller motsvarande. De får betala en egenavgift motsvarande regionens inköpskostnad för standardmadrass.

Patienter i palliativ vård är befriade från egenavgift.

TENS-apparat (stimulator för smärtlindring)

Patient som har ett kortvarigt behov får låna apparat kostnadsfritt under högst tre månader. För patient som bedöms ha ett långvarigt behov, längre än tre månader, är egenavgiften 1 000 kr per styck efter tre månaders lån. Sådan apparat ska återlämnas till regionen.

Ej återlämnade hjälpmedel

Utlånat hjälpmedel som inte återlämnats efter två påminnelser betraktas som borttappat och ska faktureras den som lånat hjälpmedlen. Faktureringsavgift ska inte tas ut. Faktureringsbeloppet ska grunda sig på dagens inköpspris för hjälpmedlet. För att kunna fakturera patienten för utlånat hjälpmedel måste det vara säkerställt att patienten fått information om lånevillkoren vid utlåningen av hjälpmedlet.

Glas, kontaktlinser och glasögon

Följande regler gäller för kostnader för glas, kontaktlinser samt glasögon:

- Region Norrbotten svarar för kostnaderna för glas eller kontaktlinser som förskrivs av verksamhetsområde ögon som en del i en behandling
- Barn och unga i åldern 8-19 år kan få ett bidrag till kostnaden för glasögon eller kontaktlinser.

Glas eller kontaktlinser utfärdad av ögonläkare

Ögonläkaren eller syncentralen utfärdar recept till barn 0-7 år samt till personer äldre än sju år med medicinska problem/sjukdomar.

- Kostnaden för barn i åldern 0-7 år på grund av syn- eller skelningsindikation ersätts av regionen.
- Kostnaden för glas eller kontaktlinser till personer äldre än sju år med medicinska problem/sjukdomar i ögat ersätts om funktionen inte huvudsakligen är refraktiv (fokusering av ljus). Dessa förskrivs av ögonläkare eller syncentralen.

Tillämpningsanvisningar

- Recept från regionanställd ögonläkare/ortoptist alltid ska finnas vid nya glas/linser samt vid byte av glas/linser.
- Ett recept gäller längst ett år. För personer med ögonsjukdom kan recepttiden förlängas till längst fem år. Alla tider räknas från receptdatum, d v s det datum ögonläkare/ortoptist skriver under recept.
- Kostnader ersätts för ett par glas eller linser om inte annat anges.
- Kostnaden för bågar ersätts inte.
- Kostnader för fotokromatiska glas och AR-/hardbehandlade glas ersätts inte.
- Kostnader för reparation av glas/linser ersätts inte.
- Kostnader för s k bandagelinser ersätts inte. Dessa räknas som förbandsmaterial och ingår i besöksavgiften (se förordning (1984:908 om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m m, § 8).

Glas

Kostnadsersättning lämnas för följande typer av glas:

Typ	Ersättning
1. Glas $\leq \pm 6,0$ och/eller cyl $\leq 2,0D$ "standardglas"	Full kostnads- täckning
2. Glas $> \pm 6,0$ och/eller cyl $> 2,0D$ (standardtunna glas)	
3. Bifokala glas (Rx-glas, d v s receptslipade)	
4. Bifokala glas, stort segment (35 mm)	

Linser

Kostnadsersättning lämnas för följande typer av linser:

Typ	Ersättning
1. Corneala mjuka linser	Full kostnads- täckning
2. Corneala stabila linser	
3. Sklerala linser	

Barn i åldern 0–7 år

T o m ± 6 dioptriers styrka gäller huvudregeln att endast standardglas kan ordinerars. Undantag kan göras efter medicinsk bedömning beroende på t ex anatomiska förutsättningar.

Vid $> +6,0$ dioptriers styrka eller $< -6,0$ dioptriers styrka kan tunna glas ordinerars.

Ersättning för byte av glas	Ersättning
Ersättning för byte av glas lämnas högst en gång per år. Byte oftare än en gång per år kan endast ske vid väsentliga refraktionsförändringar där byte är medicinskt indicerat.	Full kostnads- täckning

Personer med ögonsjukdom

Till gruppen räknas inte personer som är närsynta, översynta, har astigmatism eller har behov av prismaglas. Ersättning för glas eller linser lämnas om en person p g a ögonsjukdom kräver glas eller kontaktlinser och deras funktion inte huvudsakligen är refraktiv (fokusering av ljus). Exempel: Sklerala linser för allvarlig sjukdom på ögats yta, Iris blocking linser för aniridia m m.

Ersättning för byte av glas/linser	Ersättning
Ersättning för byte av glas lämnas högst en gång per år och lämnas endast vid medicinsk indikation	Full kostnads- täckning
Ersättning för byte av linser lämnas högst en gång per år och lämnas endast vid medicinsk indikation	Full kostnads- täckning

Sklerala linser kan repareras/poleras. Detta ska alltid övervägas innan byte sker.

Administrativ rutin

På recept utfärdat av ögonläkare/ortoptist ska dels recepttidens längd anges och dels vilken grupp receptet avser. Det ska skickas en faktura per person. Optikern skickar faktura till regionen enligt nedan:

Faktura avseende glas/kontaktlinser på recept från ögonläkare
Region Norrbotten Box 511 961 28 BODEN Referens: Pat adm kst 01368

Till fakturan ska bifogas blankett 1 (vit) samt recept för räkningsperioden. Blankett 2 (blå) behålls av optiker.

Glasögonbidrag till barn och unga 8-19 år

Region Norrbotten lämnar bidrag med högst 800 kr för kostnad av glasögon eller kontaktlinser till barn och unga som är mellan åldrarna 8-19 år. Bidraget lämnas ut om behovet för glasögon eller kontaktlinser finns. Optiker bedömer om behovet finns. Bidraget lämnas per kalenderår.

Tillämpningsanvisningar

- Bidrag lämnas endast om optiker bedömer att behovet för glasögon finns
- Bidrag ges till och med det år då barnet fyller 19 år.
- Felaktigt erhållit bidrag innebär att kund/förmyndare blir återbetalningsskyldig.
- Bidrag kan ej sparas till kommande år.
- Maximalt ett bidrag per barn och år.
- Bidraget får endast användas vid ett tillfälle/år.
- Om kostnaden för glasögon eller kontaktlinser är ett lägre belopp än 800 kronor ska bidrag uppgå till den faktiska kostnaden.
- Bidrag för skadade, borttappade glasögon eller kostnader för reservglasögon eller motsvarande kontaktlinser lämnas inte.

Administrativ rutin

På fakturan från optikern ska det framgå att det gäller glasögonbidrag 8-19 år samt kundens personnummer. Det ska skickas en faktura per person. Optikern skickar faktura till regionen enligt nedan:

Faktura avseende glas/kontaktlinser för barn och unga 8-19 år
Region Norrbotten Box 511 961 28 BODEN Referens: Pat adm kst XXXXX

Hjälpmedel via Syncentralen

Syncentralen förskriver hjälpmedel till personer med synskärpa understigande 0,3 efter synkorrektin och till blinda med hornhinneförändringar. Glasögon som hjälpmedel till patienter äldre än 7 år, erbjuds endast via Syncentralen, om patienten uppfyller nedan gällande krav:

- Personen ska vara skriven i Norrbotten.
- Progressiva glasögon kan inte förskrivas som hjälpmedel.
- Ny förskrivning kan ske tidigast efter två år eller en synförbättring på 2/10-delar.
- Personer med synskärpa understigande 0,3 efter synkorrektin och till blinda med hornhinneförändringar får glas och eventuell båge förskrivet som hjälpmedel.
- Kontaktlinser förskrivas som hjälpmedel när synskärpan med båda ögonen understiger 0,3 med bästa glasögon och kontaktlinser leder till en synförbättring på minst 2/10-delar jämfört med glasögon.

Administrativ rutin

Optiker ska varje månad skicka en samlingsfaktura avseende hjälpmedel. På recept utfärdat av ögonläkare/ortoptist ska dels recepttidens längd anges och

dels vilken grupp receptet avser. Optikern skickar faktura till regionen enligt nedan:

Samlingsfaktura avseende hjälpmedel skickas till:
Region Norrbotten Box 511 961 28 BODEN Referens: Syncentralen kst 20232

Preventivmedel

Patienten betalar för preventivmedlet på apoteket.

- Kopparspiral och pessar samt utprovning och insättning tillhandahålls gratis för patienter till och med 25 år. Återbesök för kontroll, förnyad rådgivning eller avlägsnande av livmoderinlägg är kostnadsfritt. Besök för rådgivning, administration
- eller utprovning av kopparspiral, pessar, livmoderinlägg, subkutana inlägg (p-stavar) och subkutana preventivmedelsinjektioner samt återbesök är kostnadsfria för patienter oavsett ålder. Rådgivning kan ges av läkare, barnmorska, sjuksköterska eller kurator.

Subventionering av vissa preventivmedel

- Receptbelagda preventivmedel inom förmånen (p-piller, minipiller, p-stav, p-plåster, p-ring, hormonspiral och p-spruta) samt de medicinsktekniska produkterna pessar och kopparspiral för ungdomar till och med 25 år subventioneras till 100 procent av kostnaden. Undantag: Subventionen omfattar även vaginalinlägg (NuvaRing, Ornibel och Vagiprev), samt Evra, Zoely och Qlaira som inte ingår i förmånssystemet.
- Kondomer till ungdomar till och med 25 år är avgiftsfria om de utdelas i samband med rådgivning vid länets ungdomsmottagningar eller motsvarande.

Följande rutin gäller i Region Norrbotten

Subventionering av preventivmedel gäller när receptet är utfärdat av personal verksam inom Region Norrbotten, privat hälsocentral inom vårdvalet, privat läkare verksam enligt lagen om läkarvårdsersättning eller som har avtal med Region Norrbotten.

På receptet ska noga anges att förskrivningen omfattas av subventionering genom att skriva ”prev norrbotten” i patientanvisningen. Beträffande faktureringsrutin se: <https://www.nllplus.se/> för vårdgivare inom hälso- och sjukvård/läkemedelskommittén/läkemedel/för apoteken/subvention läkemedel.

Akutpreventivmedel

Akutpreventivmedel är receptfria. Idag tillhandahålls akutpreventivmedel vid mödravårdscentraler och ungdomsmottagningar och i viss mån vid jourcentraler. De flesta som är i behov av akutpreventivmedel vänder sig direkt till ett apotek.

Ett besök vid ungdomsmottagning eller mödravårdscentral för ett akutpreventivmedel ger dock möjlighet att få kontakt med personen (speciellt personer med riskbeteende) och i samband med detta informera om sexuellt överförbara sjukdomar och ordna ett lämpligt preventivmedel. Sådana insatser är förebyggande och minskar risken både för smittspridning och för aborter.